

komt. Daarna recapituleert men de posten voor de volgende rekening enz. Zoodra op een stuk geen hooger rekeningnummer meer voorkomt, wordt het afgelegd.

Een geroutineerde en accurate kracht kan op deze wijze vrij behoorlijke resultaten verkrijgen. Het aantal handelingen, dat verricht moet worden, is in ieder geval belangrijk minder dan bij de methode van het onverkort selecteeren.

ad. e. Peg-board-methode.

Bij toepassing van de peg-board-methode zijn de stukken, waarvan de te recapituleeren cijfers moeten worden overgenomen (b.v. facturen) zoodanig ingericht, dat, door de stukken dakpansgewijze over elkaar te leggen, de posten, welke tot eenzelfde rubriek behoren, recht onder of naast elkaar komen te staan. De hoofden der rubrieken zijn daartoe op de stukken langs één der randen voorgedrukt. Achter of onder de desbetreffende hoofden worden de te recapituleeren bedragen ingevuld.

De sorteering der bedragen vindt daardoor automatisch reeds bij de invulling der basisbescheiden plaats. Nadat men de formulieren dakpansgewijze over elkaar gelegd heeft, behoeft men de bedragen slechts regel voor regel (afb. 1) of kolom voor kolom (afb. 2) op te tellen om de rubriektotalen te verkrijgen.

Deze methode kan uiteraard slechts in bepaalde gevallen toegepast worden. Zij is dan echter in den regel zeer efficiënt, daar men regelrecht vanaf de oorspronkelijke stukken zonder overschrijven, sorteeren, selecteeren of gebruik van meerdere telwerken direct de totalen per rekeninghoofd verkrijgt. Voorwaarde voor een efficiënte toepassing is echter, dat op ieder stuk minstens vier à zes bedragen voorkomen, daar anders de tijd, benodigd voor het dakpansgewijze rangschikken, niet goed gemaakt wordt. Verder mag de oorspronkelijke functie der stukken niet onder de gewijzigde indeeling lijden.

Uit het hierboven besprokene en het in het vorige artikel behandelde blijkt, dat het opbouwen der grootboekcijfers op zeer uiteenlopende wijze kan geschieden. De verschillende methoden kunnen bovendien nog op meerdere manieren gecombineerd voorkomen. Al naar gelang van den aard en den omvang van de administratie zal men nu eens het eene, dan weer het andere systeem toepassen. In elk individueel geval zal men daarom zorgvuldig alle in aanmerking komende mogelijkheden moeten onderzoeken en zoo noodig aan de hand van nauwkeurige calculaties zijn keuze moeten bepalen. De belangrijkste overwegingen, die ten aanzien van de verschillende systemen gelden en in het voorafgaande meer uitvoerig werden besproken, zijn vastgesteld in nevenstaand overzicht.

R. W. S.

HET VERSLAG DER VERZEKERINGSKAMER OVER 1934

Het medio December 1935 verschenen verslag der Verzekeringkamer over 1934, gericht aan Hare Majesteit de Koningin, is wederom een lijvig boekdeel geworden van 190 bladzijden klein folio-formaat.

Met alle waardeering voor de samenstelling van dit interessante en leerrijke verslag, handhaven wij onze, bij een bespreking van het vorige verslag naar voren gebrachte desiderata, n.l. dat het verslag der V.K. zeer in waarde zou stijgen, indien het in meer compacte vorm vroeger zou verschijnen.

Wij stellen ons voor uit het verslag over 1934 slechts enkele punten, die den accountant het meest interesseeren, naar voren te brengen en er enkele opmerkingen aan vast te knopen.

Invloed van de wereldcrisis op het levensverzekeringsbedrijf.

Evenals in vorige jaren, is ook thans wederom onderzocht, in hoeverre de groote wijzigingen en verschuivingen, die op eco-

nomisch en financieel gebied zijn ingetreden en nog voortdurend plaats vinden, van invloed zijn geweest op het levensverzekeringbedrijf. In haar jaarverslag over 1933 kwam de V. K. tot de conclusie, dat er kenteekenen aanwijsbaar waren, die wezen op eene kentering ten goede. Het levensverzekeringbedrijf had in de verstreken crisisjaren eene groote elasticiteit vertoond, doch verdere aanpassing zou ook voor dit bedrijf nog aan de orde van den dag blijven. In het jaarverslag over 1934 wordt geconstateerd, dat deze visie juist is geweest.

Zoo is b.v. de sterke stijging der rente-verzekering in 1934 voor een groot deel een gevolg der crisis. Deze heeft er o.a. toe geleid, dat een deel van het publiek zich wil onttrekken aan de voortdurende telcursstellingen met beleggingen, terwijl ook de dalende rentevoet van de beleggingen ongetwijfeld van invloed op de productie van rente-verzekering is geweest.

De sterke daling der inkomens is oorzaak eener verdere stijging van het *abnormale verval*, d.w.z. het verval om andere redenen dan overlijden en normalen afloop der verzekering. Dit verval, dat van bijna even groot belang is als de productie van nieuwe verzekeringen, bedroeg in miljoenen gulden in 1934: 322 tegen 295 in 1933.

De voornaamste oorzaak van verval is *wanbetaling der premie*, vooral onder de jonge verzekeringen. Op basis der productie van de laatste 2 jaren, d.i. dus van het boekjaar en het hieraan voorafgaande jaar, bedroegen de vervalpercentages door wanbetaling:

	1933	1934
Kapitaalverzekering	12.6 %	12.5 %
Volksverzekering	24.7 %	27.6 %

De Verzekeringkamer bepaalt er zich toe het verval in cijfers, ook naar de oorzaken (wijziging, afkoop en wanbetaling), te illustreeren, maar overigens beperkt zij haar oordeel omtrent deze cardinale kwestie tot de nuchtere opmerking: *Tot nu toe staat tegenover het verhoogde verval nog steeds een stijgende productie.*

De gemiddelde rente van beleggingen bedroeg in 1934 4.77 %, tegen in 1925 5.42 %, zoodat de teruggang in het laatste decennium heeft bedragen 0.65 %. Toch blijft de marge tusschen de gemiddeld gekweekte rente en die, welke als grondslag voor de berekening der wiskundige reserve dient (voor het meerendeel 4 %), nog ruim voldoende. De dalende rente doet echter de winstmarge slinken.

Het tweede hoofdstuk van het verslag behelst een groot aantal *statistische gegevens* omtrent de levens-volksverzekeringen spaarkasbedrijven, ontleend aan de door de ondernemingen ingediende *staten*. Deze gegevens zijn verzameld voor iedere onderneming afzonderlijk en veelal voor drie opvolgende jaren, bedrijfsgewijs gegroepeerd. Hoewel zulk een samenvatting eigenaardige bezwaren heeft, omdat het maatschappijen betreft van somtijds zeer uiteenlopend karakter, geeft zij toch gelegenheid om na te gaan, in welke *richting* het bedrijf zich ontwikkelt. De gegroepeerde gegevens bevestigen o.a. opnieuw het reeds eerder geconstateerde feit, dat de volksverzekering op de crisis geheel anders reageert dan de kapitaal- en renteverzekeringen.

In dit hoofdstuk zijn ook de balansfactoren gecombineerd en toegelicht van 62 Nederlandse levens- en volksverzekering-maatschappijen. Door hergroepering der cijfers zijn de onderstaande verzamelbalansen samengesteld, waarbij de factor der loopende rente van beleggingen, die de V.K. onder beleggingen heeft opgenomen, overgebracht werd naar de groep „andere activa”. De loopende rente zal uiteraard niet geheel voor beleggingen worden gebezigd. In ieder geval behoort zij o.i. niet onder de beleggingen te worden opgenomen, zoolang zij niet inderdaad in den een of anderen vorm belegging heeft gevonden.

	per 31 December			1934
	1931	1932	1933]	
	(in duizend guldens)			
ACTIVA				
Obligo op aandelen waarborgfondsen ...	17.184	16.092	15.962	15.052
Beleggingen	789.475	874.322	927.328	1003.529
Andere activa	69.071	66.562	65.613	63.974
	<u>875.730</u>	<u>956.976</u>	<u>1008.903</u>	<u>1082.555</u>
PASSIVA				
Geplaatste kapitalen en en waarborgfondsen	30.508	29.754	29.914	29.327
Statutaire e.a. reserves	35.917	69.183	68.700	79.615
Premiere reserve onder aftrek van res. voor herverzek.	764.418	811.581	858.597	918.104
Andere passiva	44.781	45.794	50.674	54.082
Onverdeelde winst	106	664	1.018	1.427
	<u>875.730</u>	<u>956.976</u>	<u>1008.903</u>	<u>1082.555</u>

Aan het slot van dit hoofdstuk is de *totale verzekeringsstand* opgenomen. Einde 1934 bedroeg het verzekerd bedrag voor de gezamenlijke *Nederlandsche* ondernemingen, t.w. levensverzekeringmaatschappijen, spaarkasondernemingen en fondsen:

voor de Nederlandsche portefeuilles	f 3.479.494.059.—
„ „ Ned.-Oost-Indische portefeuilles .. „	181.324.441.—
„ „ Ned. West-Indische portefeuilles .. „	2.970.449.—
„ „ buitenlandse portefeuilles	174.799.385.—
„ „ spaarkasondernemingen	57.628.939.—
„ „ fondsen	35.864.202.—
Totaal	<u>f 3.932.081.475.—</u>

de Nederlandsche portefeuille van <i>buiten-</i> <i>landsche</i> myn bedroeg einde '34	„ 76.202.630.—
Totaal	<u>f 4.008.284.105.—</u>
(v. j.)	<u>f 3.929.724.216.—</u>

Indien men de spaarkasinschrijvingen van de Nederlandsche levensverzekeringmaatschappijen en spaarkasondernemingen ook tot het verzekerd bedrag rekent, zou dit een verhooging meebrengen van:

f 84.245.965.—

zoodat het totale verzekerd bedrag dan wordt:

f 4.092.530.070.—

De *staten*, zooals die voor levensverzekeringmaatschappijen wettelijk zijn voorgeschreven, bestaan feitelijk uit twee hoofdstaten, t.w. *de balans en de winst- en verliesrekening* en voorts uit een aantal bijstaten, dienende ter toelichting of aanvulling van de hoofdstaten. Bij enkele posten van de balans en winst- en verliesrekening wordt expresselijk naar de bijstaten verwezen.

De V.K. brengt opnieuw de klacht naar voren, dat zoo nu en dan de staten worden ingediend. *alvorens* de in de statuten der onderneming daarvoor aangewezen organen, de balans en/of winst- en verliesrekening hebben vastgesteld. Dit is natuurlijk onjuist; het spreekt vanzelf, dat *definitieve* staten moeten worden ingediend en een onderneming, die staten inzendt, voordat zij officieel zijn vastgesteld, zendt feitelijk slechts *concept*-staten in.

Elke onderneming, die krachtens de wet op het levensverzekeringbedrijf gehouden is staten in te dienen vóór den 1en Juli, volgende op het boekjaar, waarover de staten loopen, zal er dus voor hebben te zorgen, dat ook alle formaliteiten (zooals b.v. het houden van een algemeene vergadering), noodig voor het vaststellen der staten, *vóór den 1en Juli* worden vervuld.

Ook vestigt de V.K. er nog de aandacht op, dat een onderneming, waarvoor de Staten L 1 en 2, zijn voorgeschreven, niet meer vrij is, om een afwijkende balans of winst- en verliesrekening door de algemeene vergadering te doen vaststellen. Openbaarmaking in het jaarverslag van een niet in den vorm der wettelijke staten gegoten balans en/of winst- en verliesrekening, is dus ook niet geoorloofd.

De kwestie der *publiciteitsvoorschriften* i/z het levensverzekeringbedrijf is incidenteel ter sprake gekomen op den jongsten *accountantsdag* naar aanleiding eener opmerking van den inleider, den Heer *F. F. van Doorne* over *externe uniformiteit als middel ter bescherming der belangen van crediteuren en aandeelhouders*. De inleider betoogde n.l. dat naar zijn meening de bestaande algemeene publiciteitsvoorschriften voor naaml. vennootschappen dienen te worden geconcretiseerd door *balansschema's* ongeveer in den geest als die, welke voor de Levensverzekeringbedrijven zijn voorgeschreven. De Heer *van Doorne* wees er o.a. op, dat de praetijk heeft geleerd, dat de publicatieplicht, aangevuld met de adviezen van het toezicht-houdend lichaam, de Verzekeringskamer, geleid heeft tot meer uniformiteit in inhoud en vorm der jaarverslagen.

In het debat werd op dit punt nader ingegaan door den Heer *A. H. J. de Goey*, die den inleider betwistte, dat door de voorgeschreven invulling der staten, de gewenschte uniformiteit wordt bereikt. De formulieren zijn wel voor allen gelijk, maar in wezen is men geheel vrij ten aanzien van de wijze, waarop de balansposten worden samengesteld. Deze debater besloot zijn betoog met de opmerking, dat de z.g. uniforme regeling in het eenige bedrijf, waarin zij bestaat, nog geenszins ideaal is.

In zijn repliek op dit punt erkende de leider, de Heer *Van Doorne*, dat het invullen van de staten vrij is, maar er is een „toeziende voogd” in den vorm van de Verzekeringskamer, die althans al te groote excessen weet te remmen en die door haar adviezen min of meer coördineerend werkt ten aanzien van de wijze, waarop arbitraire vraagstukken moeten worden opgelost. Uit de verslagen der V.K. blijkt, dat zij niet schroomt, pertinente aanwijzingen te geven, zooals b.v. die, welke betrekking heeft op achterstallige renten:

„Achterstallige hypotheekrenten en nog niet verzilverde, vervallen coupons behooren niet onder „Loopende renten en huren” thuis, doch onder „Debiteuren” of „Andere activa”.

De inleider concludeerde, dat men bij het invullen der staten dus toch niet zoo geheel vrij is als de Heer *De Goey* het deed voorkomen, met welke conclusie wij het volkomen eens zijn.

In het debat is ook te berde gebracht de kwestie der *winstanalyse*, die wettelijk niet is voorgeschreven. Men kan het er over eens zijn, dat een bedrijfsrekening, die de oorzaken resp. de bronnen van verlies en winst analyseert, voor de bestudeering der rentabiliteit van het bedrijf moeilijk gemist kan worden, een andere vraag is echter, of het algemeen belang de publicatie eischt van bedrijfsrekeningen, die door de meeste maatschappijen alleen voor intern gebruik worden samengesteld. Het wil mij voorkomen, dat het doel, waarvoor de wet op het levensverzekeringbedrijf in het leven werd geroepen, door de vigeerende publiciteitsvoorschriften en de uitnemende wijze, waarop de V.K. haar controleerende en adviseerende taak vervult, volkomen wordt bereikt.